

Doğu Anadolu'da yeni açılan bir üniversitenin öğrencilerinde kaygı düzeylerinin sağlık, sosyal ve demografik faktörler ile ilişkisi

The relationship between anxiety level and health, social and demographical factors in the students of a newly established university in Eastern Anatolia

Süleyman Erhan Deveci¹, Ayşe Çalmaz², Yasemin Açık¹

¹ Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye

² Tunceli Devlet Hastanesi, Tunceli, Türkiye

Geliş Tarihi / Received: 09.12.2011, Kabul Tarihi / Accepted: 05.03.2012

ÖZET

Amaç: Bu çalışma Tunceli Üniversitesi öğrencilerinde var olabilecek kaygı düzeylerini ve ilişkili faktörleri belirleyebilmek amacıyla yapılmıştır.

Gereç ve yöntem: Tanımlayıcı tipte olan bu araştırma Tunceli Üniversitesi'nde öğrenim gören 604 öğrenciye ait sonuçları içermektedir. Araştırmanın saha çalışması Mayıs 2010'da yapılmıştır. Öğrencilere sosyo-demografik özellikler, kaygı ile ilişkili olduğu düşünülen sağlık, sosyal ve demografik faktörler ve Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri'nden oluşan bir soru takımını içeren anket direkt gözlem altında uygulanmıştır.

Bulgular: Araştırmada yer alan öğrencilerin %52.2'si erkek, %47.8'i kadın olup, yaş ortalaması 21.38±3.59'dur. Öğrencilerin durumluk kaygı puan ortalaması 43.37±10.46, sürekli kaygı puan ortalaması ise 45.17±8.79 bulunmuştur. Ailelerinin aylık geliri düşük olanların, okuduğu bölüme istemeden başlayanların, üniversite başlangıcında barınma sorunları yaşayanların, kronik bir hastalığı olduğunu ifade edenlerin, kendi sağlık durumunu kötü olarak değerlendirenlerin, mezun olduktan sonra mesleği ile ilgili umutsuz veya belirsiz olanların, kişilik yapısını içe dönük olarak niteleyenlerin durumluk-sürekli kaygı puanları daha yüksekti (p<0.05). Yaş, aile yapısı, anne ve/veya babanın hayatta olma durumu ve ebeveyn eğitimi ile durumluk-sürekli kaygı arasında ilişki saptanmadı (p>0.05).

Sonuç: Üniversite öğrencilerinde durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin önemli düzeyde olduğu ve birçok değişkenden etkilendiği görülmüştür. Özellikle ilişkili faktörlere yönelik müdahale ve danışma birimlerinin oluşturulmasının yararlı olacağı düşünülmüştür.

Anahtar kelimeler: Üniversite öğrencileri, durumluk-sürekli kaygı.

ABSTRACT

Objectives: This study is carried out to determine possible anxiety levels and related factors in Tunceli University students.

Materials and methods: Totally 604 students receiving education from Tunceli University included. Field work of the study is done in May, 2010. A questionnaire including a group of questions about socio-demographical features, health, social and demographical factors, and about continuous anxiety that are thought to be related to anxiety is made under direct supervision to the students.

Results: 52.2% of the students are men and 47.8 % are women, and the average age of them is 21.38±3.59 years. The students' average point of state anxiety inventory is found to be 43.37±10.46 and continuous anxiety inventory 45.17±8.79. According to our results if the students parent's monthly income is less, started to study in the department of the university unwillingly, had sheltering problems at the beginning of the university, expressed that they had chronic diseases, evaluated their health conditions as bad, feel ambiguous or desperate about finding a job after graduation and described their characters as introverted had higher anxiety scores (p<0.05). There is no relationship determined between age, family structure, mother and/or father's living condition, and parent education and state - continuous anxiety (p>0.05).

Conclusion: Continuous anxiety level of the university students was found at a significant level and affected by several variables. It is thought that counseling and intervention units, particularly for related factors, will be useful.

Key words: University students, state - continuous anxiety inventory

Yazışma Adresi /Correspondence: Dr. Süleyman Erhan Deveci

Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Elazığ, Türkiye Email: edevce23@gmail.com
Copyright © Dicle Tıp Dergisi 2012, Her hakkı saklıdır / All rights reserved

GİRİŞ

Kaygı, bireyin hayatının belirli dönemlerinde yaşadığı evrensel bir duygu ve deneyimdir. Genel olarak gelecekte kötü bir olay olacaktıymış gibi algılanan ve bireyin kendisini güvensiz hissettiği durumlar karşısında gösterdiği bu tepki, geleceğe yönelik endişe, kararsızlık, karmaşa, korku, kötümserlik ve umutsuzluk duygularını ifade etmekte, dolayısıyla da bireyin yaşamda başarısız olmasına neden olmaktadır. Bu durum her bireyde farklı şekillerde yaşanabilir. Kaygı, bireyi normal yaşamda fazlasıyla etkileyebilen ve çoğu kez tedirgin edebilen bir duygu olup bireyin davranışlarını büyük ölçüde etkileyerek okul ortamlarında sık sık uyumsuzluğa neden olma şeklinde kendini göstermektedir.¹

Tehlikeli koşulların yarattığı geçici durumlara bağlı olarak gözlenebilen durağan kaygı türü “durumluk kaygı”, içten kaynaklanan, bireye özdeğerlerinin tehdit edildiği hissini veren, bireyin içinde bulunduğu bazı durumları stresli olarak yorumlamasına yol açan kaygı türü ise “sürekli kaygı” olarak tanımlanmaktadır.²

Üniversite yılları öğrencilerin yaşamlarında önemli yıllar olup, kaygılarının oldukça fazla olduğu dönemlerdir.³ Üniversite öğrencisi olmak kaygı ve stresi üretecek ortam yaratabilir. Bunun nedenleri olarak; evden ve aileden ayrılma, yeni bir çevreye uyum sağlama, bir mesleğe aday olma, iş bulmaya ilişkin belirsizlikler ve aşırı stres sayılabilir. Göz ardı edilmemesi gereken bir konuda üniversite gençliğinin, stresli ortamından uzaklaşabilmek, geçici olarak rahatlayabilmek için çeşitli alanlara ve alışkanlıklara yönelebileceği olasılığıdır.⁴

Üniversite öğrenimi boyunca özellikle ileriye yönelik planlamalar bağlamında dersler ve bu derslerin sınavlarının öğrencilerde kaygı yaşanmasına neden olduğu gözlenmektedir. Sınavlarda başarılı olma ile gelecekte olması istenenlerin -planlanan- gerçekleşmesi bağlamında öğrenciler gerilim yaşamakta ve başarılı olma arzusu ile bu gerilim kaygıya dönüşebilmektedir.^{5,6}

Tunceli Üniversitesi yeni kurulmuş bir üniversitedir. Yeni bir çevrede öğrenimlerine başlayan üniversite öğrencilerinin olası kaygı ve endişeleri sağlık, sosyal ve demografik faktörlerden etkilenebilir. Bu çalışma Tunceli Üniversitesi öğrencilerinde var olabilecek kaygı düzeylerini ve ilişkili faktörleri belirleyebilmek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Tanımlayıcı tipte olan bu araştırmanın evrenini Tunceli Üniversitesi’nde aktif olan üç fakülte ve bir meslek yüksekokulunda eğitim gören 1211 öğrenci oluşturmuştur. Herhangi bir örneklem grubu seçilmeden evrenin tümü araştırma kapsamına alınmış, araştırma günü okulda bulunan ve araştırmaya katılmayı kabul eden 604 öğrenciye ulaşılmıştır. Bu nedenle bu araştırma Tunceli Üniversitesi’nde öğrenim gören tüm öğrencilere genellenemeyecektir.

Araştırma öncesi Tunceli Üniversitesi Rektörlüğü ve Fırat Üniversitesi Tıp Fakültesi Etik Değerlendirme Komisyonu’ndan gerekli idari ve etik izinler alınarak, saha çalışması Mayıs 2010’da yapılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılabilen öğrencilere sosyo-demografik özellikler, kaygı ile ilişkili olduğu düşünülen sağlık, sosyal ve demografik faktörler ve Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri’nden oluşan bir soru takımını içeren anket direkt gözlem altında uygulanmıştır.

Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir.⁷ Ölçeğin Türkiye’deki geçerlik ve güvenilirliği Öner ve Le Compte tarafından yapılmış, Alpha güvenilirlik katsayısı Sürekli Kaygı Ölçeği için çeşitli uygulamalarda 0.83-0.87, Durumluk Kaygı Ölçeği için 0.94-0.96 arasında bulunmuştur.⁸ Kaya ve Varol’un araştırmasında madde-toplam puan korelasyon katsayılarının ($p < 0.01$) düzeyinde önemli bulunması maddelerin yapı geçerliliğinin olduğunu göstermektedir.⁹ Ölçek Durumluk Kaygı Ölçeği ve Sürekli Kaygı Ölçeği olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır. Durumluk Kaygı Ölçeği; bireyin belirli bir anda ve belirli koşullarda kendini nasıl hissettiğini, Sürekli Kaygı Ölçeği ise; bireyin içinde bulunduğu durum ve koşullardan bağımsız olarak, kendini nasıl hissettiğini belirler. Her ölçek 20 maddelik iki tür ifade içermektedir. Doğrudan ifadeler olumsuz duyguları, tersine dönmüş ifadeler ise olumlu duyguları dile getirir. Durumluk Kaygı Ölçeği’nde tersine dönmüş ifadeler 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20. maddelerdir. Sürekli Kaygı Ölçeği’nde ise 21, 26, 27, 30, 33, 36 ve 39. maddelerdir. Her iki ölçekten elde edilen toplam puan değeri 20 ile 80 arasında değişir. Büyük puan yüksek kaygı seviyesini, küçük puan ise düşük kaygı seviyesini belirtir.

Araştırmanın verileri SPSS paket programı ile değerlendirilerek, istatistiksel değerlendirmelerde

değişkenlerin niteliğine bağlı olarak yüzdellik, ortalama, iki ortalamanın karşılaştırılmasında t testi ve ikiden fazla ortalamanın karşılaştırılmasında ise tek yönlü varyans analizi (One-Way ANOVA) kullanılmıştır. İki den fazla ortalamanın karşılaştırılmasında farklılığın kaynaklandığı gruplar Tukey HSD testi ile belirlenmiştir. Ortalamalar standart sapma (SS) ile birlikte verilmiş, $p < 0.05$ anlamlı olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada yer alan öğrencilerin %52.2'si erkek, %47.8'i kadın olup, yaş ortalaması 21.38 ± 3.59 'dur. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Öğrencilerin %73.8'i okuduğu bölümü isteyerek tercih ettiğini, %21.9'u üniversite eğitime başlamadan öncede Tunceli'de yaşadığını belirtmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sosyal yapı, sağlık ve yaşam tarzı özellikleri Tablo 2'de verilmiştir.

Öğrencilerin %46.9'u mezuniyetten sonra mesleğinin geleceğinden umutlu, %52.6'sı ise umutsuz veya belirsiz olduğunu ifade etmiş, %0.5'i bu soruyu yanıtsız bırakmıştır. Öğrencilerin durumluk kaygı puan ortalaması 43.37 ± 10.46 , sürekli kaygı puan ortalaması ise 45.17 ± 8.79 olarak bulunmuştur.

Ailelerinin aylık geliri düşük olanların yükseklerine, üniversite başlangıcında barınma sorunları yaşayanların yaşamayanlara, kendi sağlık durumunu kötü olarak değerlendirenlerin iyi ve orta değerlendirenlere, kronik bir hastalığı olduğunu ifade edenlerin olmayanlara, uyku sorunu olanların olmayanlara, kişilik yapısını içe dönük olarak niteleyenlerin dışa dönük olanlara göre hem durumluk, hem de sürekli kaygı puanları daha yüksektir ($p < 0.05$, Tablo 3).

Öğrencilerden okuduğu bölüme istemeden başlayanların isteyerek tercih edenlere, mezun olduktan sonra mesleği ile ilgili umutsuz veya belirsiz olanların umutlu olanlara göre durumluk-sürekli kaygı puanlarının daha yüksek olduğu saptanmıştır ($p < 0.05$, Tablo 4).

Üniversite için Tunceli dışından bir ilden gelenlerde, şu anda ailesiyle beraber yaşamayanlarda, sigara içenlerde durumluk kaygı puanları; kadınlar da, alkol kullanmayanlarda ise sürekli kaygı puanları daha yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$, Tablo 5).

Öğrencilerin yaşları, okudukları sınıf, medeni durumları, aile yapıları, kardeş sayıları, gelir getirici bir işte çalışıp çalışmama, anne ve/veya babalarının hayatta olup olmama durumları ve ebeveyn eğitimleri ile durumluk-sürekli kaygı düzeyleri arasında ilişki saptanmamıştır ($p > 0.05$)

Tablo 1. Öğrencilerin bazı sosyo-demografik özelliklerine göre dağılımı

Özellikler	Sayı	%	Özellikler	Sayı	%
Cinsiyet (n=604)			Yaş Grubu (n=604)		
Kadın	289	47.8	21 yaş ve altı	403	66.7
Erkek	315	52.2	21 yaş üzeri	201	33.3
Okuduğu sınıf (n=604)			Anne Eğitimi (n=598)*		
1. sınıf	584	96.7	İlköğretim mezunu ve altı	532	89.0
2. sınıf	20	3.3	Lise mezunu ve üzeri	66	11.0
Öğretim türü (n=604)			Baba Eğitimi (n=595)*		
I. Öğretim	321	53.1	İlköğretim mezunu ve altı	401	67.4
II. Öğretim	283	46.9	Lise mezunu ve üzeri	194	32.6
Medeni Durum (n=604)			Ailenin aylık geliri (n=493)*		
Bekar	574	95.0	500 TL ve altı	124	25.2
Evli	28	4.6	501 TL - 1000 TL	227	46.0
Dul/Boşanmış	2	0.4	1000 TL üzeri	142	28.8

*Yanıtsızlar tabloya dahil edilmemiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin sosyal yapı, sağlık ve yaşam tarzı özelliklerine göre dağılımı

Özellikler	Sayı	%	Özellikler	Sayı	%
Sosyoekonomik düzeyini algılama (n=593)*			Kendi sağlık durumunu değerlendirmesi (n=604)		
Alt (düşük)	251	42.3	İyi	265	43.9
Orta	329	55.5	Orta	304	50.3
Üst (yüksek)	13	2.2	Kötü	35	5.8
Yetiştirdiği aile yapısı (n=596)*			Kronik hastalık (n=586)*		
Çekirdek aile	442	74.2	Var	104	17.7
Geniş aile	154	25.8	Yok	482	82.3
Üniversite başlangıcında barınma sorunu (n=601)*			Sigara kullanımı (n=604)		
Sorun yaşamış	407	67.7	Evet	168	27.8
Sorun yaşamamış	194	32.3	Hayır	436	72.2
Kiminle kaldığı (n=600)*			Alkol kullanımı (n=590)*		
Ailesiyle birlikte	110	18.3	Evet	247	41.9
Aile dışı (yurt, akraba vs.)	490	81.7	Hayır	343	58.1
Anne-babası sağ mı? (n=604)			Uyku sorunu (n=573)*		
Anne-baba yaşıyor	550	91.1	Var	112	19.5
Anne ve/veya baba ölmüş	54	8.9	Yok	461	80.5
Çalışma durumu (n=595)*			Kişilik yapısı (n=599)*		
Çalışan	49	8.2	Dışa dönük	458	76.5
Çalışmayan	546	91.8	İçe dönük	141	23.5

*Yanıtızlar tabloya dahil edilmemiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre durumluk-sürekli kaygı puan ortalamaları

Değişkenler	n*	Durumluk Kaygı Puanı (Ort.±SS)	Sürekli Kaygı Puanı (Ort.±SS)
Ailenin aylık geliri			
500 TL ve altı	124	44.66±10.69 [§]	46.91±9.31 [§]
501 TL - 1000 TL	227	44.07±9.87 [#]	45.99±7.98 [#]
1000 TL üzeri	142	41.09±11.68 ^{§#}	42.26±9.11 ^{§#}
		F=4.677, P=0.010	F=11.487, P=0.0001
Barınma sorunu			
Sorun yaşamış	407	44.75±10.10	45.68±8.78
Sorun yaşamamış	194	40.51±10.65	43.94±8.62
		t=4.642, P=0.0001	t=2.289, P=0.023
Kendi sağlık durumunu değerlendirmesi			
İyi	265	40.15±10.18 [§]	41.99±8.47 ^{§#}
Orta	304	45.28±9.76 [§]	47.67±8.24 [§]
Kötü	35	51.20±10.47 [§]	47.51±8.20 [#]
		F=30.112, P=0.0001	F=34.239, P=0.0001
Kronik hastalık			
Var	104	45.75±10.59	48.66±7.57
Yok	482	42.80±10.46	44.40±8.90
		t=2.587, P=0.011	t=5.032, P=0.001
Uyku sorunu			
Var	112	48.12±11.20	48.41±9.11
Yok	461	42.43±10.04	44.37±8.63
		t=4.917, P=0.0001	t=4.251, P=0.0001
Kişilik yapısı			
Dışa dönük	458	41.83±10.32	43.75±8.51
İçe dönük	141	48.38±9.37	49.86±8.17
		t=-7.078, P=0.0001	t=-7.687, P=0.0001

*Yanıtızlar değerlendirmeye alınmamıştır. [§]#Tukey HSD testi ile farklılığın kaynaklandığı gruplar.

Tablo 4. Öğrencilerin seçtiği bölüm ve mesleki beklenti durumlarına göre kaygı puan ortalamaları

Değişkenler	n*	Durumluk Kaygı Puanı (Ort.±SS)	Sürekli Kaygı Puanı (Ort.±SS)
Okulunu tercih durumu			
İsteyerek	446	41.96±10.10	44.22±8.76
İstemeden	130	47.89±10.43	48.01±8.71
		t=-5.736, P=0.0001	t=-4.357, P=0.0001
Mesleğinden beklentisi			
Umutlu	283	40.53±10.00	42.53±8.24
Umutsuz ve Belirsiz	318	45.97±10.16	47.50±8.61
		t=-6.601, P=0.0001	t=-7.222, P=0.0001

*Yanıtsızlar değerlendirmeye alınmamıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin bazı değişkenlere göre durumluk veya sürekli kaygı puan ortalamaları

Değişkenler	n*	Durumluk Kaygı Puanı (Ort.±SS)	Sürekli Kaygı Puanı (Ort.±SS)
Cinsiyet			
Kadın	289	43.88±10.46	46.94±8.89
Erkek	315	42.91±10.45	43.54±8.38
		t=-1.136, P=0.256	t=-4.816, P=0.0001
Sigara kullanımı			
Evet	168	45.07±10.89	45.61±8.64
Hayır	436	42.72±10.22	45.00±8.85
		t=2.421, P=0.016	t=0.770, P=0.442
Alkol kullanımı			
Evet	247	43.14±11.24	44.08±9.11
Hayır	343	43.46±9.87	46.02±8.43
		t=-0.356, P=0.722	t=-2.641, P=0.009
Üniversite öncesi yaşadığı yer			
Tunceli ili	132	40.92±10.88	44.99±9.50
Tunceli ili dışından	460	44.11±10.15	45.12±8.51
		t=-3.016, P=0.003	t=-0.146, P=0.884
Kiminle kaldığı			
Ailesiyle birlikte	110	40.75±10.97	44.24±8.47
Aile dışı (yurt, akraba vs.)	490	43.98±10.25	45.29±8.80
		t=-2.782, P=0.006	t=-1.164, P=0.246

TARTIŞMA

Bu çalışmada Tunceli Üniversitesi Öğrencilerinin durumluk kaygı puan ortalaması 43.37±10.46, sürekli kaygı puan ortalaması ise 45.17±8.79 bu-

lunmuştur. Türkiye’de çeşitli üniversitelerin öğrencileri arasında aynı ölçek kullanılarak yapılan kaygı durumlarının değerlendirildiği çalışmalar mevcuttur. Muğla Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü birinci sınıf öğrencilerinin du-

rumluk kaygı puan ortalaması 47.30 ± 4.39 , sürekli kaygı puan ortalaması ise 47.19 ± 5.11 olarak saptanmıştır.¹⁰ Uludağ Üniversitesi son sınıf öğrencileri arasında yapılan çalışmada öğrencilerin rumluk ve sürekli kaygı düzeyleri sırasıyla, 41.67 ± 10.60 ve 42.08 ± 8.53 olarak bulunmuştur.¹¹ Ordu Sağlık Yüksekokulu'nda ilk kez kliniğe çıkan hemşirelik öğrencilerinin rumluk kaygı puan ortalaması 57.62 ± 8.46 , sürekli kaygı puan ortalaması ise 28.54 ± 8.08 olarak saptanmıştır.¹² Yine Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi son sınıf öğrencilerinin sürekli kaygı puan ortalaması 43.8 ± 7.93 olarak bildirilmiştir.¹³ Üniversite öğrencilerinin kaygı düzeylerinin öğrenim görülen bölüme, sosyal ve coğrafik çevreye göre değişebildiği görülmektedir.

Tunceli Üniversitesi öğrencilerinin ailelerinin aylık geliri düştükçe rumluk-sürekli kaygı puanlarının yükseldiği saptanmıştır ($P < 0.05$, Tablo 3). Bu sonuç Kaya ve Varol'un İlahiyat Fakültesi öğrencileri arasında rumluk-sürekli kaygı düzeylerini değerlendirmeye yönelik çalışmalarının sonucu ile benzerdir.⁹ Akgün ve arkadaşlarının İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği öğrencileri arasında yaptıkları çalışmada ise, öğrencilerdeki kaygının ailenin gelir durumundan etkilenmediği görülmektedir.¹⁴ Gelir düzeyi düşük öğrencilerin bir an önce öğrenimlerini tamamlayarak kendi gelirlerini elde etme ve ailelerine katkıda bulunabilme isteklerinin yoğunluğu kaygı düzeylerini yükseltebilir.

Öğrencilerin kendi sağlık durumlarını değerlendirmeleri iyiden kötüye gittikçe, ayrıca kronik bir hastalığı olduğunu, uyku sorunu yaşadığını ifade edenlerde ve kişilik yapısını içe dönük olarak tanımlayanlarda rumluk-sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır ($P < 0.05$, Tablo 3). Özen'in Uludağ Üniversitesi öğrencileri arasında yaptığı çalışmada; kronik hastalığı olan veya psikiyatrik hastalık geçirmiş öğrencilerin hem rumluk, hem sürekli kaygı puanları diğer gruplara göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Yine aynı çalışmada, sorunlarını kimseye paylaşmayan, sorunlarına çözüm bulamayan, sorunlarını çözülmede kendini yeterli bulmayan öğrencilerin rumluk-sürekli kaygı puanlarının daha yüksek olduğu bildirilmiştir.¹⁵ Bireylerin kendilerini sağlıklı hissetmemeleri, herhangi bir sağlık sorunlarının varlığı durumlarında endişelenmelerinin olağan bir durum olduğu, kişilik yapısının kaygıyı artırabileceği düşünülmüştür.

Çalışmamızda okuduğu bölüme istemeden başlayanların isteyerek tercih edenlere, mezun olduktan sonra mesleği ile ilgili umutsuz veya belirsiz olanların umutlu olanlara göre rumluk-sürekli kaygı puanlarının daha yüksek olduğu görülmüştür ($p < 0.05$, Tablo 4). Ehtiyar ve Üngüren'in turizm eğitimi alan üniversite öğrencileri arasında yaptıkları çalışmada; bulunmuş oldukları eğitim kurumunu isteyerek tercih eden öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu, rumluk ve sürekli kaygı puanının artışı ile umutsuzluk düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bildirilmiştir.¹⁶ Özen'in çalışmasında da okuduğu okuldan memnun olmayan öğrencilerin hem rumluk, hem de sürekli kaygı puanları daha yüksek bulunmuştur.¹⁵ Üniversite öğrencilerinin kaygıları daha çok mezuniyet, mezuniyet sonrası iş ve işsizlik konularında kendini göstermektedir. İş seçimi, toplum içinde alacağı rol ile ilgili planlar, arkadaşlıklar, iş bulamama korkusu ve aileye karşı sorumluluklar bireyde kaygı yaratıcı etmenlerden bazıları olarak sıralanabilir.¹⁷ Bu bağlamda öğrencilerin eğitim kurumlarından memnuniyet durumları ile meslek tercihleri konusundaki bilinçli tercihleri ileride iş potansiyellerini etkileyebilecektir.

Bu çalışmada kadınların sürekli kaygı puan ortalamasının erkeklere göre anlamlı olarak daha yüksek olduğu, rumluk kaygının ise cinsiyete göre değişmediği saptanmıştır (Tablo 5). Araştırma bulgularımıza benzer olarak, Akgün ve arkadaşlarının Dicle Üniversitesi İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği Öğrencileri arasında,¹⁴ Kaya ve Varol'un İlahiyat Fakültesi öğrencileri arasında⁹ yaptıkları çalışmalarda kız öğrencilerin sürekli kaygı düzeyleri erkek öğrencilerden yüksek bulunmuştur. Kız öğrencilerin kaygı düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olması toplumsal değer yargıları ile ilişkilendirilebilir. Türkiye'de sosyal yapıya göre değişmekle birlikte genelde erkekler daha özgür bir yaşam sürerken, kadınlar üzerinde ailenin ve yaşanan çevrenin daha etkili olduğu bilinmektedir.

Öğrencilerden sigara kullananlarda rumluk kaygı düzeyi kullanmayanlardan daha yüksektir. Alkol kullanımı ile rumluluk kaygı düzeyinin değişmediği, sürekli kaygı düzeyinin ise kullanmayanlarda daha yüksek olduğu görülmüştür ($P < 0.05$, Tablo 5). Turhan ve arkadaşlarının Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi öğrencileri arasında yaptıkları çalışmada ise sigara ve alkol kullanımı ile sürekli kaygı

düzeyleri arasında ilişki saptanmamıştır.¹⁸ Stewart ve arkadaşlarının üniversite öğrencilerine yönelik çalışmalarında kaygı duyarlılığının alkol kullanım miktarı ve sıklığı ile ilişkili olduğu bildirilmiştir.¹⁹ Öte yandan kaygı duyarlılığı ile alkol kullanımı arasında anlamlı ilişki olmadığını gösteren araştırma bulguları da mevcuttur.²⁰ Çalışmamızda alkol kullanım sıklığı değerlendirilmemiştir. Öğrenciler arasında sigara ve alkol kullanımının kaygıdan kaçışta pozitif veya negatif yönde etkileriyle bir sığınma aracı olarak görülebileceği dikkate alınmalıdır.

Bu çalışmada öğrenimi sürecinde ailesiyle birlikte kalmayan (yurt, akraba yanı vs) öğrencilerin durumluk kaygı düzeyleri ailesi ile birlikte kalanlara göre yüksek bulunmuştur ($P<0.05$, Tablo 5). Özyürek ve Demiray'ın ortaöğretim öğrencileri arasındaki çalışmasında yurttan kalan öğrencilerin ailesi yanında kalan öğrencilere göre sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır.²¹ Yine Özen'in çalışmasında yurt vb. yerlerde kalan üniversite öğrencilerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin diğerlerine göre yüksek olduğu bildirilmiştir.¹⁵ Ailenin çocuk üzerinde sevgi, saygı, dayanışma, güven duygusu ve ekonomik destek gibi olumlu etkilerinin yaşamın her dönemde gerekli olduğu ve bunun da kaygı düzeyini azaltacağı düşünülmüştür.

Çalışmamızda öğrencilerin yaşları, okudukları sınıf, medeni durumları ve kardeş sayıları ile durumluk-sürekli kaygı düzeyleri arasında ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$). Şirin ve arkadaşları, doğumhane stajına çıkan hemşirelik öğrencilerinin yaş grupları ve medeni durumları ile durumluk-sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını bildirmişlerdir.²² Kaya ve Varol, İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeylerinde okudukları sınıflara göre fark olmadığını saptamışlardır.⁹ Akgün ve arkadaşlarını çalışmasında da, üniversite öğrencilerinin sahip oldukları kardeş sayılarının kaygı düzeylerinde farklılıklara neden olmadığı görülmüştür.¹⁴ Literatür bulguları araştırmamız sonuçları ile benzerdir.

Bu çalışmada öğrencilerin kaygı düzeylerinin gelir getirici bir işte çalışıp çalışmama durumlarından etkilenmediği saptanmıştır ($P>0.05$). Şirin ve arkadaşlarının çalışmasında da öğrencilerin çalışma durumları ile durumluk-sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır.²² Kaya ve Varol'un araştırmalarında ise çalışan öğrencilerin sürekli

li kaygı düzeyinin, çalışmayan öğrencilerin sürekli kaygı düzeyinden daha düşük olduğu bildirilmiştir.⁹ Araştırmamız sonucunda ilişki saptanmasa da gelir getirici bir işte çalışmanın özgüveni ve ekonomik refahı artırabileceğinden uzun erimde kaygıyı azaltacağı beklenebilir.

Bu çalışma sadece Tunceli Üniversitesi Öğrencileri'nden araştırma günü okulda mevcutlar arasında yapıldığından tüm üniversite öğrencilerine genellenemez. Ayrıca öğrencilerin tümü hedeflenmesine rağmen, araştırma için bölümlere gidildiği tarihlerde olan devamsızlıklar ve kayıt yaptırıp gelmeme durumları cevapluluk oranını düşürmüştür. Araştırmada kaygı düzeyini etkileyebileceği düşünülen bazı faktörler incelenmiş ve sonuçlar bu faktörlerle sınırlıdır. Yine araştırmanın yapıldığı süreçte ikinci yılında olan bu üniversitenin yalnızca meslek yüksekokulunda ikinci sınıflarda öğrenci bulunmakta olup, bunların da çok az kısmına ulaşılabilmesi araştırmanın sınırlılıkları arasındadır.

Sonuç olarak; araştırma kapsamına alınan üniversite öğrencilerinde durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin yüksek olduğu görülmektedir. Gelir durumunun düşüklüğü, yaşanan barınma sorunları, sağlığın kötü hissedilmesi, kronik hastalık varlığı, uyku sorunlarının oluşu, içe dönük kişilik yapısına sahip olma gibi bu araştırmada sorgulanan faktörlerin hem durumluk, hem de sürekli kaygıyı artırdığı saptanmıştır. Yine okulunu istemeden tercih ettiğini ve mesleğinin geleceğinden umutsuz/belirsiz olduğunu ifade eden öğrencilerin kaygı düzeyleri daha yüksektir.

Bu sonuçlar doğrultusunda; üniversite öncesi tercihlere yönelik mesleki danışmanlık hizmetlerinin verilmesinin, üniversite yaşamları sürecinde öğrencilerin sağlık, sosyal ve ekonomik koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar yapılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Ayrıca bu araştırmaların çok merkezli olarak yapılması üniversite yaşantısına başlayan öğrencilerin endişelerinin çok yönlü değerlendirilebilmesi açısından faydalı olabilir.

KAYNAKLAR

1. Hill KT, Sarason SB. The relation of test anxiety and defensiveness to test and school performance over elementary school years: a further longitudinal study. *Monogr Soc Res Child Dev* 1966;31(2):1-76.

2. Özgüven E. Psikolojik Testler. Ankara: PDREM Yayınları, 1994:323-4.
3. Bozkurt N. Bir grup üniversite öğrencisinin depresyon ve kaygı düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiler. Eğitim ve Bilim 2004;29(133):52-9.
4. Yiğit Ş, Khorshid L. Ege Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencilerinde alkol kullanımı ve bağımlılığı. Bağımlılık Dergisi 2006;7(1):24-30.
5. Lazarus RS. Coping theory and research: past, present, and future. Psychosom Med 1993;55(3):234-47.
6. Lazarus RS, Folkman S. Transactional theory and research on emotions and coping. Eur J Personality 1987;1(3):141-69.
7. Spielberger CD, Gorsuch RL, Lushene RE. Manual for State-Trait Anxiety Inventory. California: Consulting Psychologist Press, 1970.
8. Öner N, Le Compte A. Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 1985.
9. Kaya M, Varol K. İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri ve kaygı nedenleri. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 2004;17:31-63.
10. Kılıçhan B, Gülcihan Ç, Bayar B. Hemşirelik öğrencilerinin klinik uygulamaya yönelik düşünce ve kaygı düzeylerinin belirlenmesi. TAF Prev Med Bull 2009;8(1):37-42.
11. Dursun S, Aytaç S. Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2009;28(1):71-84.
12. Erbil N, Kahraman AN, Bostan Ö. Hemşirelik öğrencilerinin ilk klinik deneyim öncesi anksiyete düzeylerinin belirlenmesi. Ankara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi 2006;9(1):10-6.
13. Yeniçeri N, Mevsim V, Özçakar N, Özcan S, Güldal D, Başak O. Tıp eğitimi son sınıf öğrencilerinin gelecek meslek yaşamları ile ilgili yaşadıkları anksiyete ile sürekli anksiyetelerinin karşılaştırılması. DEÜ Tıp Fakültesi Dergisi 2007;21(1):19-24.
14. Akgün A, Gönen S, Aydın M. İlköğretim Fen ve Matematik Öğretmenliği Öğrencilerinin kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (www.e-sosder.com) 2007;6(20):283-99
15. Özen Sakın N. Uludağ Üniversitesi Öğrencilerinde Anksiyete Görülme Sıklığı ve Sosyo-Demografik Özellikleri İle Karşılaştırılması. Bursa: Doktora Tezi. Uludağ Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2004.
16. Ehtiyar R, Üngüren E. Turizm eğitimi alan öğrencilerin umutsuzluk ve kaygı seviyeleri ile eğitime yönelik tutumları arasındaki ilişkinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi 2008;1(4):159-81.
17. Çakmak Ö, Hevedanlı M. Eğitim ve Fen-Edebiyat Fakülteleri Biyoloji Bölümü Öğrencilerinin Kaygı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (www.e-sosder.com) 2005;4(14):115-27.
18. Turhan E, İnandı T, Özer C, Akoğlu S. Üniversite öğrencilerinde madde kullanımı, şiddet ve bazı psikolojik özellikler. Türkiye Halk Sağlığı Dergisi 2011;9(1):33-44.
19. Stewart SH, Peterson JB, Pihl RO. Anxiety sensitivity and self-reported alcohol consumption rates in university women. J Anxiety Disord 1995;9(4):283-92.
20. McWilliams LA, Asmundson GJ. Alcohol consumption in university women: a second look at the role of anxiety sensitivity. Depress Anxiety 1999;10(3):125-8.
21. Özyürek A, Demiray K. Yurtta ve ailesi yanında kalan orta-öğretim öğrencilerinin kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. Doğu Üniversitesi Dergisi 2010; 11(2):247-56.
22. Şirin A, Kavak O, Ertem G. Doğumhane stajına çıkan öğrencilerin durumluk-sürekli kaygı düzeylerinin belirlenmesi. C.Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2003;7(1):27-32.